

شناسنامه کتاب - کتابخانه WHO

توانبخشی مبتنی بر جامعه: راهنمای CBR.

۱. توانبخشی. ۲. افراد معلول. ۳. خدمات سلامت اجتماعی. ۴. سیاست‌های سلامت. ۵. حقوق بشر. ۶. عدالت اجتماعی. ۷. مشارکت مشتریان. ۸. راهنما. ۱. سازمان بهداشت جهانی. ۱۱. یونسکو. ۱۱۱. سازمان بین‌المللی کار. ۱۷. کنسرسیوم بین‌المللی توسعه معلولیت.

(طبعه NLM : WB 320)

شابک: ۹۷۸۹۲۴۱۵۴۸۰۵۲

© سازمان بهداشت جهانی ۲۰۱۰

حق چاپ برای سازمان جهانی بهداشت محفوظ است. این کتاب از طریق انتشارات سازمان جهانی بهداشت به آدرس زیر قابل دسترس است.

World Health Organization, 20 Avenue Appia, 1211 Geneva 27, Switzerland (Tel: +41 22 791 3264; fax: +41 22 791 4857; e-mail: bookorders@who.int).

هرگونه درخواست برای تکثیر یا ترجمه انتشارات WHO - خواه برای فروش یا توزیع رایگان - باید از طریق آدرس زیر به اطلاع انتشارات WHO برسد (Fax: +41 22 791 4806; e-mail: permissions@who.int).

عناوین به کار رفته و مطالب ارائه شده در این کتاب به این معنی نیست که هرچه توسط سازمان بهداشت جهانی مطرح شده امکان صدق در مورد وضعیت هر کشور سرزمین، شهرستان، منطقه و یا افرادی نبود و یا حد و مرزها را دارد. خطوط نقطه چین بر روی نقشه نشان‌دهنده مرز تقریبی است که هنوز در مورد آن توافق کامل وجود ندارد.

اشاره‌ای به مؤسسات خاص و یا برخی از محصولات به معنای تأیید یا توصیه توسط سازمان بهداشت جهانی و اولویت دادن به آن‌ها نسبت به دیگر مؤسسات و یا محصولات مشابه نیست. برای مستثنی کردن خطاها نام محصولات اختصاصی با حروف بزرگ متمایز شده‌اند.

تمامی اقدامات احتیاطی و معقول توسط سازمان بهداشت جهانی برای بررسی اطلاعات موجود در این کتاب انجام شده است. با این حال، هیچ نوع ضمانتی چه به صورت تلویحی و یا صریح برای مطالب به چاپ رسیده وجود ندارد. مسئولیت تفسیر و استفاده از مطالب آمده شده به‌عهده خواننده است. در هیچ شرایطی، سازمان بهداشت جهانی مسئولیت خسارت ناشی از استفاده از آن را به‌عهده نمی‌گیرد.

طراحی و صفحه‌بندی توسط شرکت ارتباطات لنیس: www.iniscommunication.com

چاپ نسخه انگلیسی در مالت

راهنمای CBR

مؤلفه‌ی توانمندسازی

فهرست مطالب:

۱	پیش‌گفتار.....
۹	دادخواهی و ارتباطات.....
۱۹	بسیج جامعه.....
۲۹	مشارکت سیاسی.....
۳۷	گروه‌های خودیار.....
۴۹	سازمان‌های افراد معلول.....

پیش گفتار

توانمندسازی آخرین مؤلفه ماتریس توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) است و یک موضوع میان‌رشته‌ای است. در حالی که چهار مؤلفه اول ماتریس مربوط به توسعه بخش‌های کلیدی (یعنی سلامت، آموزش، امرار معاش و امور اجتماعی) است، اما مؤلفه توانمندسازی بر اهمیت توانمند کردن افراد معلول، خانواده و جامعه محلی آنان، برای تسهیل روند عادی‌سازی معلولیت در همه‌ی بخش‌ها و اطمینان از دسترسی و برخورداری از حقوق‌شان، تاکید دارد.

واژه توانمندسازی در فرهنگ‌های مختلف دارای معانی متفاوتی است (۱). توانمندسازی به عبارت ساده، داشتن صدا و شنیده شدن، داشتن قدرت، خودتصمیم‌گیری، داشتن کنترل و یا به دست آوردن کنترل بیشتر، آزاد بودن، استقلال، توانایی مبارزه برای حقوق خود، به رسمیت شناخته شدن و برخورداری از احترام برابر با سایر شهروندان و انسان‌ها است (۱ و ۲).

بسیاری از برنامه‌های CBR بر مدل پزشکی متمرکز شده است، یعنی ارائه خدمات توانبخشی به افراد معلول بدون درخواست چیزی در عوض آن. اگرچه این مدل در بسیاری از افراد معلول منجر به تغییرات مثبتی گردید، اما باعث ایجاد حالت وابستگی - نگرش گیرنده و دریافت کننده صرف خدمات - شده است. توانمندسازی وقتی آغاز می‌شود و اتفاق می‌افتد که افراد یا گروه‌هایی از مردم تشخیص دهند که می‌توانند وضعیت خود را تغییر دهند و شروع به انجام این کار نمایند. این فرایندی است که در آن آگاهی و ظرفیت‌سازی منجر به مشارکت بیشتر در قدرت تصمیم‌گیری و تسلط بر امور، و نیز اقدام برای تغییر می‌شود (۲).

افراد معلول، خانواده‌ها و جامعه، در CBR نقش مرکزی را دارند. هدف این راهنما تشویق و ترویج حرکت از مدل سنتی CBR به سمت مدل توسعه فراگیر مبتنی بر جامعه است. در نقطه شروع هر برنامه‌ی توانبخشی باید توانمندسازی افراد

معلول، خانواده‌ها و جامعه محلی آنان تسهیل شود تا منجر به دستیابی به اهداف کلی، پیامدها و پایداری برنامه گردد.

به چشم آمدن، صدا داشتن و فعال بودن

شورای معلولان مالاوی، که یک نهاد وابسته به وزارت افراد معلول و سالمند است، مسئول اجرای برنامه ملی CBR در مالاوی است. این شورا با مشارکت سایر وزارتخانه‌ها، نظیر وزارت سلامت، آموزش و پرورش، اقتصاد، وزارت توسعه جامعه و رشد زنان و کودکان، و همچنین مجمع سازمان‌های معلولان، هیئت اعزامی کریستوفر بلیندن، انجمن بین‌المللی سایت سیورز، و انجمن نروژی معلولان فعالیت می‌نماید.

پیش‌نویس راهنمای CBR چارچوبی اصلی برای توسعه برنامه ملی CBR، همراه با کنوانسیون حقوق افراد معلول و اهداف دهه آفریقایی برای افراد معلول، ارائه نمود. دولت مالاوی، CBR را به‌عنوان رویکرد برتر برای افراد معلول در سراسر کشور مورد تأیید قرار داده است. شورای معلولان مالاوی به طور مستقیم مسئول اجرای مؤلفه‌های سلامت، آموزش و معاش ماتریس CBR است، درحالی‌که برای اجرای مؤلفه‌های اجتماعی و توانمندسازی ماتریس با مجمع سازمان‌های معلولان و دیگر سازمان‌های غیردولتی، وزارتخانه‌ها و سازمان‌های افراد معلول (DPOS) همکاری می‌کند.

شورای معلولان مالاوی، مجمع سازمان‌های معلولان و شرکای کاری‌شان به‌طور مستقیم برای توانمندکردن افراد معلول در مناطق تحت نظر خود کار می‌کنند. اقدامات توانمندسازی با برنامه آگاه‌سازی جامعه، بسیج جامعه و سازمان دهی افراد معلول و تشکیل شورای افراد معلول آغاز می‌گردد. نمایندگان این شورا با حضور در کارگاه آموزشی درک بهتری از مفاهیم CBR و روند عادی‌سازی و توانایی مذاکره با مقامات محلی و دسترسی به مزایای برنامه‌های توسعه را کسب می‌نمایند. بنابراین افراد معلول می‌توانند به بهداشت، آموزش و فرصت‌های شغلی دسترسی پیدا کنند؛ به چشم بیایند، صدای‌شان به گوش برسد و فعال باشند، تا این‌که مشارکت آنان و فرصت‌های برابر برای ایشان ارتقا پیدا کند و اعتماد به نفس خود را بالا ببرند.

نتایج ارزشیابی انجمن نروژی حامی معلولان نشان داد، درحالی‌که شورای معلولان مالاوی بر روی هر پنج مؤلفه ماتریس کار می‌کند، تمرکز اصلی و نقطه شروع آن "توانمندسازی افراد معلول، به‌ویژه توانمندسازی سیاسی و اقتصادی است". ارزشیابی برنامه CBR مالاوی نشانگر مؤثر و مفید بودن این برنامه بود، چون برنامه CBR وزارتخانه‌های مختلف، سازمان‌های غیردولتی و سازمان‌های افراد معلول را گردهم آورده است.

